

Тема: ПОЗАКЛАСНЕ ЧИТАННЯ. УМБЕРТО ЕКО «ІМ'Я ТРОЯНДИ», ПАТРІК ЗЮСКІНД «ЗАПАХИ, АБО ІСТОРІЯ ОДНОГО ВБИВЦІ» - ЛІТЕРАТУРА ОСТАННІХ ДЕСЯТИЛІТЬ XX — ПОЧАТКУ XXI ст.

Мета (формувати компетентності): предметні (поглиблене розуміння поняття «постмодернізм», уміння визначати його риси в конкретних творах; навички самостійної роботи з додатковими джерелами інформації; уміння висловлювати свою думку з приводу прочитаного; любов до літератури, потяг до пізнання, естетичний смак); ключові (уміння вчитися: навички пізнавальної діяльності та критичного мислення; комунікативні: навички спілкування в колективі та толерантне ставлення до думок і почуттів оточуючих; інформаційні: уміння визначати роль деталі в тексті; навички роботи з книгою; уміння і навички аналітичного характеру; уміння обстоювати свою думку; загальнокультурні: активну життєву позицію, кращі людські якості).

Тип уроку: урок засвоєння нових знань і формування на їхній основі вмінь та навичок.

Основні терміни та поняття: постмодернізм.

Обладнання: портрети У. Еко та П. Зюскінда, видання їхніх творів, презентація за темою уроку, медіазасоби.

Перебіг уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Евристична бесіда

- ◆ Як відбувається зміщення часових площин, як переплітається минуле з майбутнім у теперішньому часі «Останнього світу» Рансмайра?
- ◆ З якою метою К. Рансмайр розміщує в художньому часі та просторі роману минуле і майбутнє поряд?
- ◆ Якою є роль взаємин автора і читача у постмодерністських творах? Наведіть приклади
- ◆ Хто із письменників-постмодерністів утратив зір у зрілому віці?

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ОГолошення ТЕМИ й МЕТИ УРОКУ

Учитель. Кожна людина, яка вважає себе освіченою, просто не може не знати імен таких письменників-постмодерністів, як Умберто Еко та Патрік Зюскінд. Кожен із них увійшов у літературу впевнено і залишиться у списках корифеїв надовго. Саме про них ми сьогодні й поговоримо.

IV. РОБОТА НАД ТЕМОЮ УРОКУ

1. Огляд життя та творчості У. Еко

1) Вступне слово вчителя

— За своєю енциклопедичною ерудицією та творчою багатогранністю Умберто Еко нагадує велетнів культури Відродження, яких колись щедро дарувала світові його рідна Італія. У його творчій особистості поєдналися вчений і митець, адже творча удача письменника реалізувалася не тільки у сфері літератури, а й у малюванні та грі на флейті.

2) Повідомлення за індивідуальним домашнім завданням «"Ім'я троянди"» — яскравий приклад твору постмодернізму».

— «Ім'я троянди» («Ім'я рози») — перший роман Умберто Еко, який одразу приніс йому світову славу. Жанр твору можна охарактеризувати як історичний детектив, але водночас у ньому порушено важливі проблеми XIV ст. (зокрема, погляд людини на релігію та науку).

В основу роману «Ім'я троянди» покладено історію розслідування низки злочинів, що сталися у листопаді 1327 р. в одному з італійських монастирів. Дія роману триває сім днів, упродовж яких у монастирі сталися шість загадкових убивств. Завдання розслідувати злочини покладено на колишнього інквізитора, філософа й інтелектуала, францисканського монаха Вільгельма Бескєрвільського, якого супроводжує його юний учень Адсо. Від імені Адсо й ведеться розповідь. Сюжет роману цілком можна сприймати як детективний, але сам автор ставиться до «кримінальної забарвленості» свого твору з певною іронією.

Роман є втіленням на практиці теоретичних ідей Умберто Еко про постмодерністські твори. Він містить кілька смислових пластів, доступних для різної читацької аудиторії. Для широкого загалу «Ім'я троянди» — складно побудований детектив в історичних декораціях, для обраних — історичний роман з безліччю унікальних відомостей про епоху і частково декоративним детективним сюжетом, для найобраніших — філософсько-

культурологічний роздум про відмінність середньовічного світогляду від сучасного, про природу і призначення літератури, її співвідношення з релігією, про місце того й іншого в історії людства та про інші аналогічні проблеми.

Коло алюзій, які містить роман, широке і ранжоване від загальнодоступних до зрозумілих лише фахівцям. Головний герой книги Вільгельм Баскервільський, з одного боку, деякими своїми рисами схожий на Вільяма Оккама, деякими — на Ансельма Кентерберійського, з іншого — вочевидь подібний до Шерлока Холмса (користується його дедуктивним методом, прозваний за назвою одного з найвідоміших текстів холмсіани, крім того, очевидна паралель між супутниками — Адсо і Ватсон). Його головний супротивник — сліпий монастирський бібліотекар Хорхе — складно влаштована пародія на образ класика постмодерністської літератури Хорхе Луїса Борхеса, який очолював Національну бібліотеку Аргентини, а на схилі літ осліп (крім того, Борхесові належить вражаючий образ цивілізації як «Вавилонської бібліотеки», з якої, можливо, і виріс увесь роман Умберто Еко).

2. Огляд життя та творчості П. Зюскінда

1) Вступне слово вчителя

— Часто трапляється так, що стрімке сходження автора якоїсь літературної сенсації на вершину слави компенсується не менш стрімким його падінням у забуття. Доля німецького письменника Патріка Зюскінда склалася інакше: від моменту появи на полицях книгарень роману «Запахи, або Історія одного вбивці», що зачарував сотні тисяч читачів, слава митця дедалі зростає.

2) Повідомлення за індивідуальним домашнім завданням

«"Запахи, або Історія одного вбивці" П. Зюскінда: історія нещасного вбивці»

— «Запахи, або Історія одного вбивці» («Парфуми, або Історія одного вбивці») — роман Патріка Зюскінда, що досліджує сенс запаху, його зв'язок з емоційним станом людини.

Твір починається з опису Франції XVIII ст., запахів, що панували в тогочасному Парижі, а також міського побуту та народження в жінки, що торгувала рибою, дитини, яку вона збиралася знищити, як і чотирьох попередніх, їй не потрібних. Далі — життя Гренуя в установі мадам Гайяр, у майстерні Грі- маля, загальна ненависть до нього, відсутність у хлопця будь-яких моральних принципів і відповідальності. Перша кульмінація — скоєння Жаном-Батістом Гренуєм убивства дівчинки заради її запаху та рішення героя стати найкращим парфумером, зберегти запах, який його захопив. Далі Гренуй опанував парфумерне мистецтво в майстерні Бальдіні, вразивши

старого своїм талантом Прагнучи досконалості, Гренуй після невдалих експериментів захворів і ледь не вмер, мандрував та зрештою усамітнився на горі. Прибувши до міста Грас, знову заради запаху невинної дівчини вбиває кількох дівчат.

Друга кульмінація — убивцю дівчат Гренуя схопили й засудили до страти. Коли зібралася багатотисячна юрба, щоб подивитися на страту злочинця, він застосовує парфуми, які викликають любов і захоплення. Засліплені мешканці вибачають Гренуя, ним захоплюються всі — навіть батько вбитої дівчини Гренуй почувається Великим, Богом, Прометеєм. Але йому не потрібна любов, тому що він не знає, що таке любов. У його серці — порожнеча. Розв'язка цілком закономірна: натовп, кинувшись на запах парфумів Гренуя, розриває їхнього творця на шматки.

V. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

Інтерактивна вправа «Мікрофон»

◆ Завершіть речення: «У романі П. Зюскінда «Запахи, або Історія одного вбивці» мене захопило...».

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Повторити вивчене.
2. Індивідуальне (для охочих): прочитати інші твори . Еко та переглянути їхні екранізації